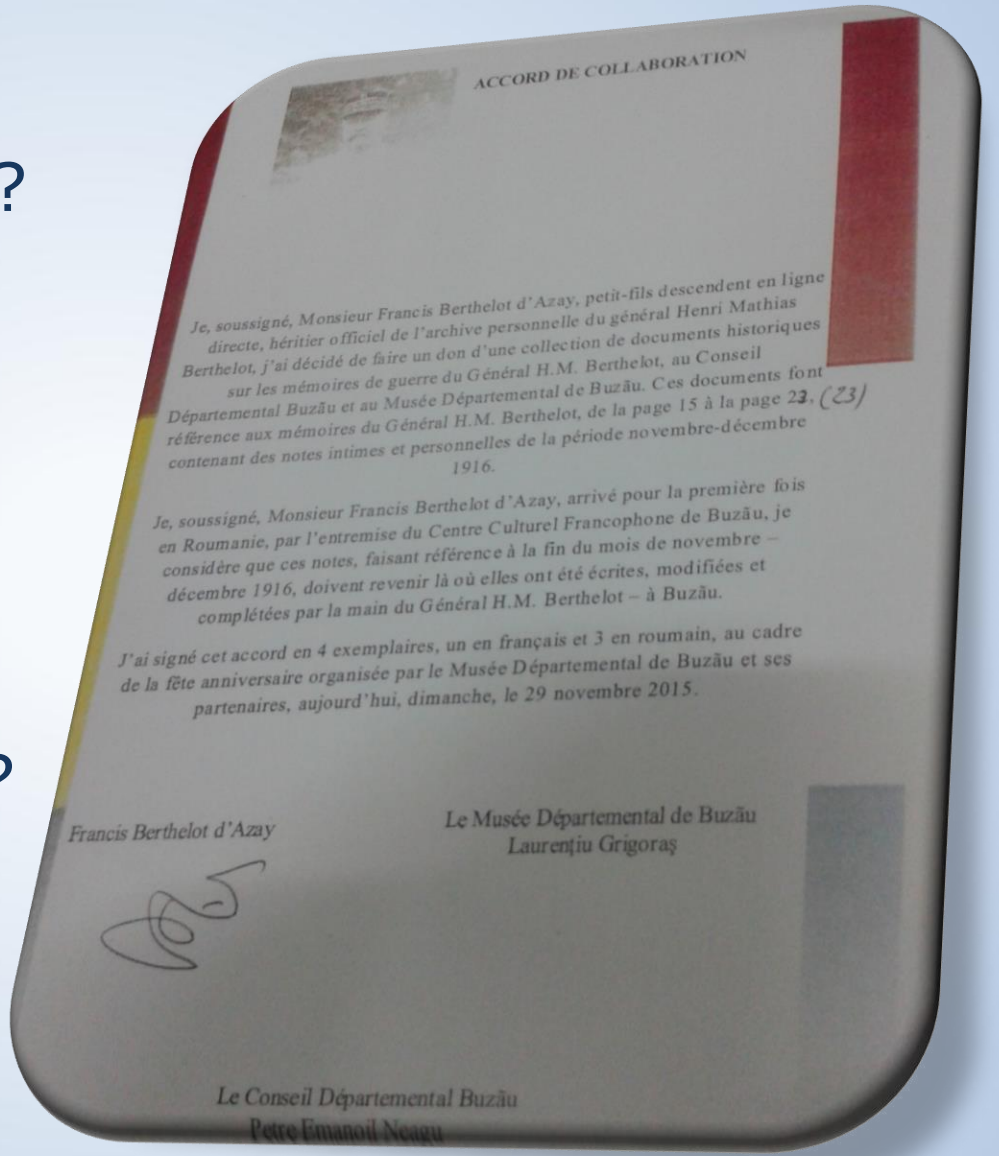
MISIUNEA MILITARĂ FRANCEZĂ ȘI EROII SĂI

Argument

- De ce această temă?
- Unde o putem încadra?
- Pe ce temeiuri s-a bazat colaborarea româno-franceză?
- Care a fost scopul misiunii militare?
- Ce păreri a suscitat?
- Care e linia de demarcație între realitate și mit în privința eroilor?

ACCORD DE COLLABORATION

Je, soussigné, Monsieur Francis Berthelot d'Azay, petit-fils descendent en ligne directe, héritier officiel de l'archive personnelle du général Henri Mathias Berthelot, j'ai décidé de faire un don d'une collection de documents historiques sur les mémoires de guerre du Général H.M. Berthelot, au Conseil Départemental Buzău et au Musée Départemental de Buzău. Ces documents font référence aux mémoires du Général H.M. Berthelot, de la page 15 à la page 23, (23) contenant des notes intimes et personnelles de la période novembre-décembre 1916.

Je, soussigné, Monsieur Francis Berthelot d'Azay, arrivé pour la première fois en Roumanie, par l'entremise du Centre Culturel Francophone de Buzău, je considère que ces notes, faisant référence à la fin du mois de novembre – décembre 1916, doivent revenir là où elles ont été écrites, modifiées et complétées par la main du Général H.M. Berthelot – à Buzău.

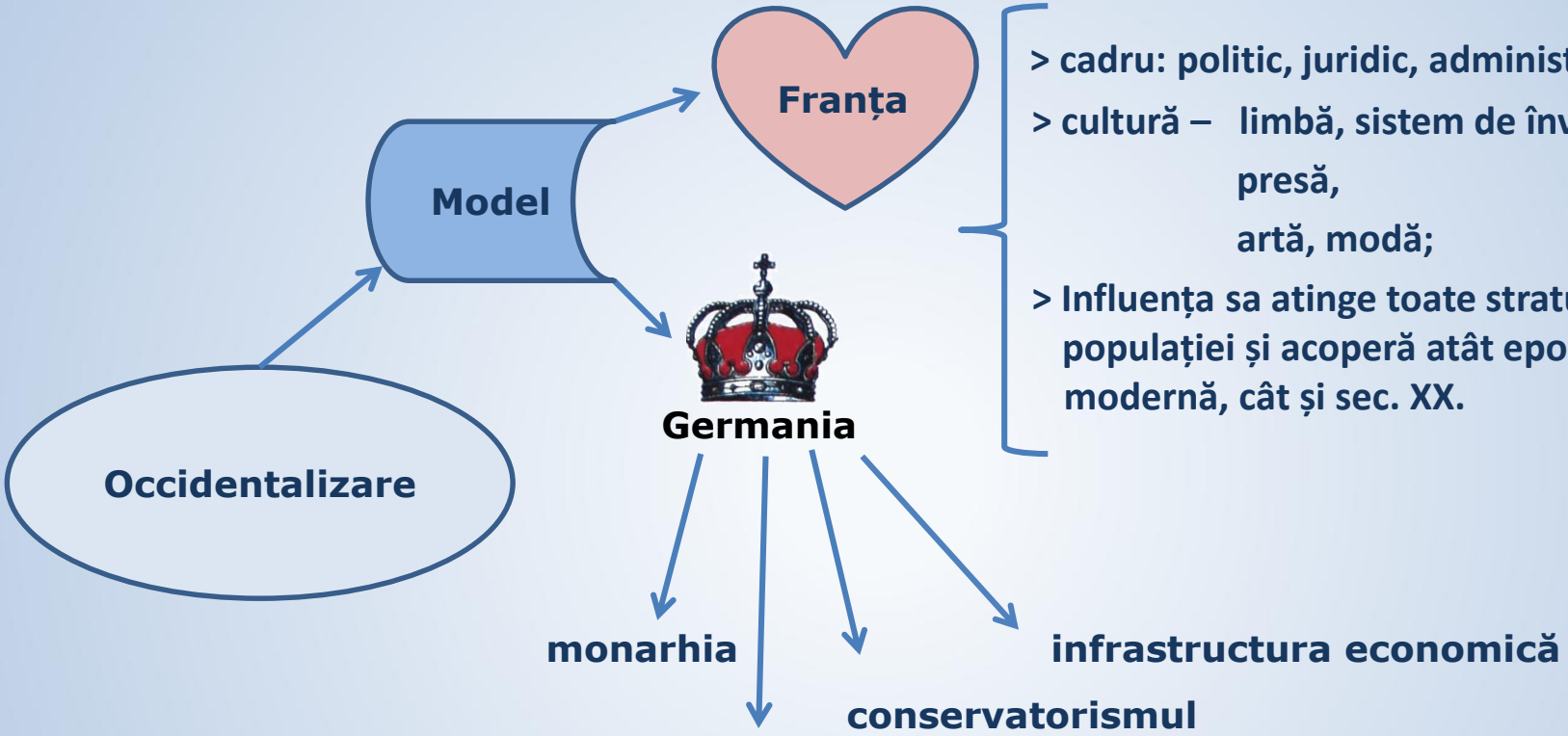
J'ai signé cet accord en 4 exemplaires, un en français et 3 en roumain, au cadre de la fête anniversaire organisée par le Musée Départemental de Buzău et ses partenaires, aujourd'hui, dimanche, le 29 novembre 2015.

Francis Berthelot d'Azay

Le Musée Départemental de Buzău
Laurențiu Grigoraș

Le Conseil Départemental Buzău
Petre Emanoil Neagu

Belgia Orientului/o Franță orientală

Relații militare româno-franceze

Interesele Franței

- Napoleon al III-lea susținea principiul naționalităților.

A sprijinit soluționarea diplomatică a problemei românești.

Interesele României

- Franța era una dintre marile puteri europene, care era dispusă să sprijine reforma instituțiilor statului, reorganizarea și instruirea armatei și înlăturarea suzeranității otomane.

O primă Misiune militară
franceză acționează între 1860-1869.

Influența franceză se diminuează în perioada dintre războiul de independență și Primul Război Mondial, când predomină modelul prusac.

România ” a rămas profund franceză în ceea ce privește gustul și cultura, iar eforturile de a o face germană par a fi eșuat în fața mentalității latine”.

(Ambroise Despres în Vasile Vesa, România și Franța la începutul secolului al XX-lea 1900-1916. Pagini de istorie diplomatică, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1975, p.10)

În preajma Primului Război Mondial armata română suferea de o lipsă de unitate doctrinară pentru că ofițerii superiori fuseseră formați la Școala franceză, iar cei de rang inferior adoptaseră metode și concepții germane și austro-ungare.

Pe aceste baze se așează colaborarea militară româno-franceză din timpul Primului Război Mondial, care se va transforma într-o alianță memorabilă între 1916 și 1918 și care se va dovedi benefică celor două națiuni și țări, ca și pentru noul echilibru european.

Contextul european

Franța

Bătălia de pe Somme – iulie-nov. 1916.

Rusia

Bătălia de la Verdun – 21 februarie-19 decembrie 1916.

Ofensiva Brusilov în Galiția – 22 mai/4 iunie-31 iulie/13 august 1916.

4 august 1916 – Tratat politic și Convenție militară cu Antanta;

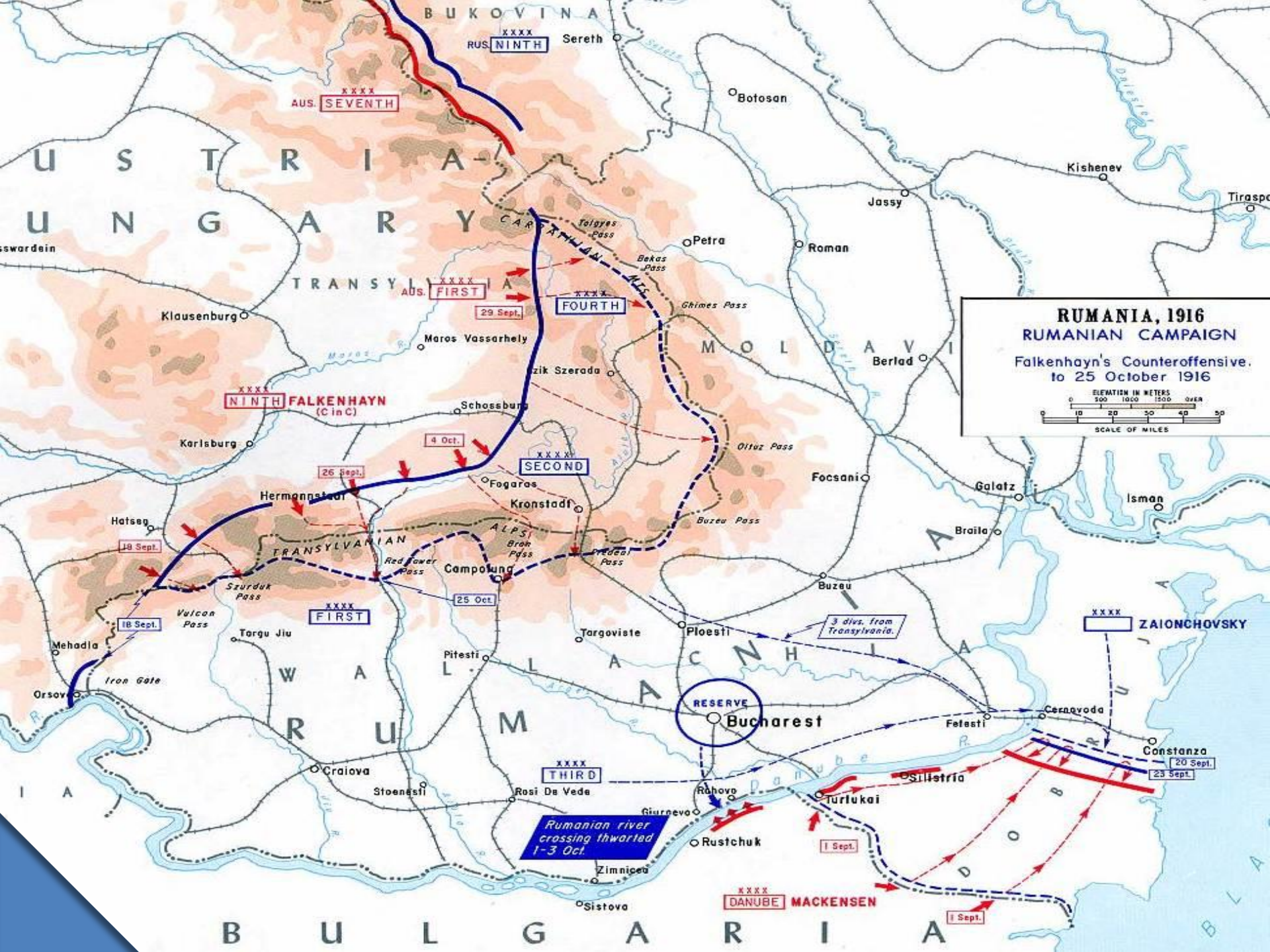
înfrângerile de la Jiu și valea Oltului; de la Zimnicea; de la Neajlov-Argeș.

România

2 ani de neutralitate – 1914-1916;

ofensiva românească din Transilvania

front stabilizat la finalul 1916 pe linia Dunăre - Carpații Orientali – Siretul inferior.

RUMANIA, 1916
RUMANIAN CAMPAIGN
Falkenhayn's Counteroffensive, to 25 October 1916
ELEVATION IN METERS
0 500 1000 1500 OVER
0 10 20 30 40 50
SCALE OF MILES
BUKOVINA
AUSTRIA-HUNGARY
TRANSYLVANIA
MOLDAVIA
WALLACHIA
RUMANIA
BULGARIA
RUS. XXXX NINTH
AUS. XXXX SEVENTH
AUS. XXXX FIRST
XXXX FOURTH
XXXX NINTH FALKENHAYN (C in C)
XXXX SECOND
XXXX FIRST
XXXX THIRD
XXXX DANUBE MACKENSEN
XXXX ZAIONCHOVSKY
RESERVE
29 Sept.
4 Oct.
26 Sept.
18 Sept.
25 Oct.
1 Sept.
20 Sept.
23 Sept.
3 divs. from Transylvania.
Rumanian river crossing thwarted 1-3 Oct.
Sereth
Botosan
Kishenev
Jassy
Tiraspol
Petra
Roman
Berlad
Falgyes Pass
Bekas Pass
Ghimes Pass
Klausenburg
Maros Vassarhely
Szik Szerada
Schossburg
Karlsburg
Oituz Pass
Focsani
Galatz
Isman
Braila
Buzeu Pass
Fogaras
Kronstadt
Hermannstadt
Hatseg
Red Tower Pass
Bran Pass
Predeal Pass
Campolung
Szurduk Pass
Vulcan Pass
Iron Gate
Mehadia
Orsova
Targu Jiu
Craiova
Stoenesti
Rosi De Vede
Pitesti
Targoviste
Ploesti
Buzeu
Buchorest
Fetesti
Cernavoda
Constanza
Silistria
Turtukai
Rahovo
Giurgevo
Rustchuk
Zimnicea
Sistova
Danube R.
Aluta R.
Jiu R.
Arges R.
Ialomita R.
Siret R.
Prut R.
Dniester R.

Jurnal

Paginile din jurnalul lui Berthelot, ce se află din iarna lui 2015 în custodia Muzeului Județean Buzău, ilustrează câteva momente din bătălia pentru apărarea Bucureștiului:

- Solicitarea gen. Beliaev din 26 nov.1916 către Marele Comandament Rus de a trimite trupe pentru apărarea capitalei.
- La 28 nov. e menționată decizia rușilor de a trimite corpul 4 de armată de la Dunăre pentru a participa la apărarea Bucureștiului.
- În 29 nov. Generalul Berthelot se întreabă dacă poate fi adevărată afirmația generalului rus Beliaev că va trimite încă un corp de armată și 3 divizii de cavalerie.
- Pe 30 nov. Berthelot subliniază evidența lipsei de voință și de implicare a rușilor.

mission, Belsieff aurait déclaré : " Nous ne sommes pas venus ici pour faire la guerre ! " Alors quoi !

26 novembre - Cependant, il nous dit ce matin qu'il a demandé à la stavka l'envoi du 8e CA et de la 40e DI pour participer à la défense de Bucarest. On lui a répondu : Ni un homme, ni un canon ! Letchiski attaquera après demain, comme convenu. La 7e division nous est rendue pour être recomplétée.

Vu le soir à 6 heures le général Prézan qui vient m'exposer son plan d'action. Se dégageant rapidement du front des Carpathes, il compte faire converger quatre divisions sur le flanc gauche des troupes allemandes qui ont franchi l'Olt à Slatina. Oui, à la condition de faire vite et d'attaquer énergiquement.

27 novembre - La tenue de la 18e division en présence de l'ennemi a été pitoyable. C'est décourageant. Je ne puis m'empêcher de le dire à Angelesco qui a remplacé Rascano à la tête du 3e bureau.

Visite du colonel Thomson. Il croit qu'il faut activer la destruction des pétroles. Je pense que si les préparatifs sont bien faits, on peut attendre encore.

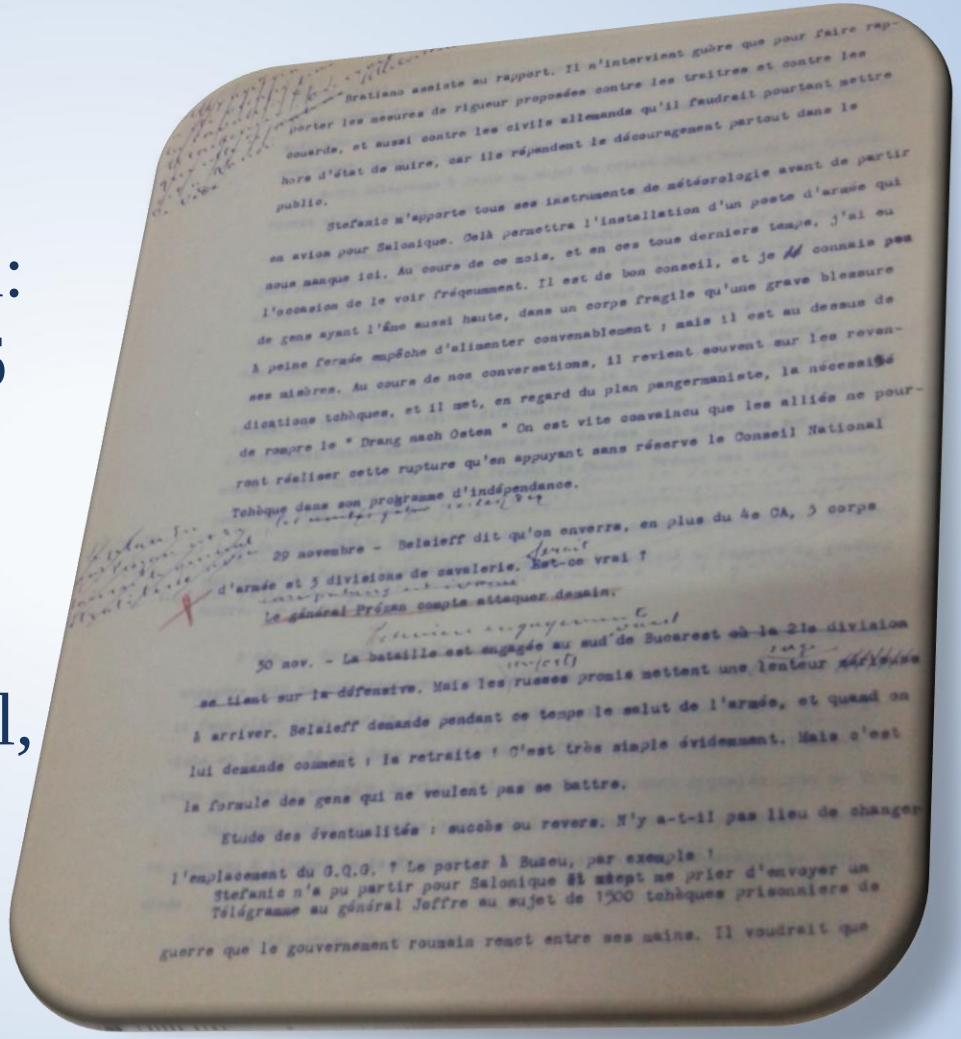
Le roi va voir à l'hôpital Brancovan le commandant Mercier et lui remet l'Etoile de Roumanie.

On apprend que le Danube a été également franchi à Giurgiu. L'ennemi peut tout se permettre. Les défenseurs se tenant toujours à portée de canon de l'assaillant. La tenue de la 18e division a été pitoyable. C'est vraiment décourageant et je ne puis m'empêcher de dire quelques paroles amères au colonel Angelesco, qui a remplacé Rascano à la tête du 3e bureau.

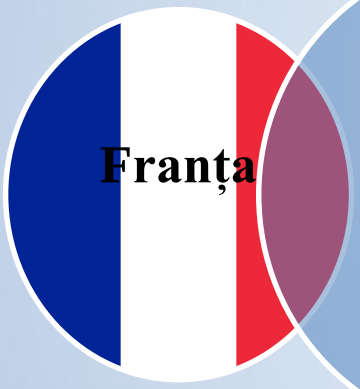
28 nov. - Les russes se décident tout de même à envoyer le 4e corps d'armée (général Alieff) de l'armée du Danube, pour participer à la défense de Bucarest. (Le général Alieff, musulman, est réputé pour sa bravoure. Ayant reçu la croix de Saint-Georges où l'effigie du saint est remplacée par l'aigle impérial, il la refuse en disant qu'il ne veut pas de la décoration " à la poule, "

Jurnal, p. 17

- trimiteri la perioada retragerii spre Moldova: pe data de 30 nov. 1916 Berthelot notează eventualitatea schimbării locului Marelui Cartier General, care ar putea fi adus la Buzău.

Scopul Misiunii militare franceze

a) măsură târzie destinată sprijinirii frontului francez.

b) Berthelot a primit mandatul de a menține Rusia cât mai mult timp posibil în război și de a întreține, astfel, cel de-al doilea front din est.

c) un mod direct prin care Franța putea influența direct destinele geopolitice ale Europei de est prin alianțe și strategii periferice. menite să împiedice inamicul german.

d) Berthelot nu i-a văzut pe români doar ca pe o carne de tun, ci ca pe viitorii aliați ai Franței în Europa Centrală, în scopul limitării acțiunilor Ungariei iredentiste și ale Rusiei bolșevice (generale Andre Bach, chef du Service Historique de l'armee de Terre).

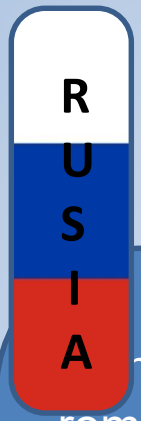
România

Alianța franceză răspundea necesității ieșirii din încercuirea vecinilor atât de puternici;

A răspândit un model de luptă transmis tuturor comandamentelor românești – Marele Cartier, corpuri de armată, divizii și regimente, devenind ”creierul și sufletul școlilor și centrelor de instruire pentru toate armele”.

Misiunea Berthelot i-a făcut pe români să resimtă cu duritate dependența față de marele aliat occidental și să simtă și mai tare inferioritatea unei tinere națiuni în raport cu Europa civilizată.

Prezența ofițerilor și subofițerilor francezi în cadrul unităților și marilor unități române a avut și o valoare morală, fiind aducătoare de optimism și încredere în propriile forțe.

În toamna lui 1916, Marele Cartier General Rus considera că frontul românesc avea numeroase dezavantaje și că singura linie care poate fi apărată era cea a Siretului inferior, numită generic ”la Porte de Focșani„ => Inactivitatea trupelor rusești – Jurnal.

Gen. Berthelot s-a dus personal în Rusia, abordând problema echipamentului necesar armatei române.

La sfârșitul 1916 autoritățile ruse fac presiuni în vederea reorganizării trupelor militare românești în Rusia. Guvernul român se va opune cu vehemență acestei propuneri și datorită generalului Berthelot: ”Regele, Guvernul, armata trebuie să rămână pe teritoriul românesc, fără a merge în Rusia. Asta i-ar transforma în prizonieri ai politicii ruse, care nu-mi inspiră nicio încredere.” (General Henri Berthelot and Romania, Memoires et Correspondances, 1916-1919, East European Monographs, Boulder, New York, 1987, p. 39)

Activitatea Misiunii militare franceze pe lângă armata rusă se va desfășura în funcție de nevoile armatei române în 3 direcții:

a) intervențiile pe lîngă comandamentul rus pentru consolidarea cooperării pe câmpul de luptă;

b) tranzitul materialului militar provenit din Anglia și Franța spre România prin Rusia;

c) stabilirea unei zone de reorganizare a armatei române la începutul lui 1917.

Iași, 3/15 octombrie 1916 – 10 martie 1918

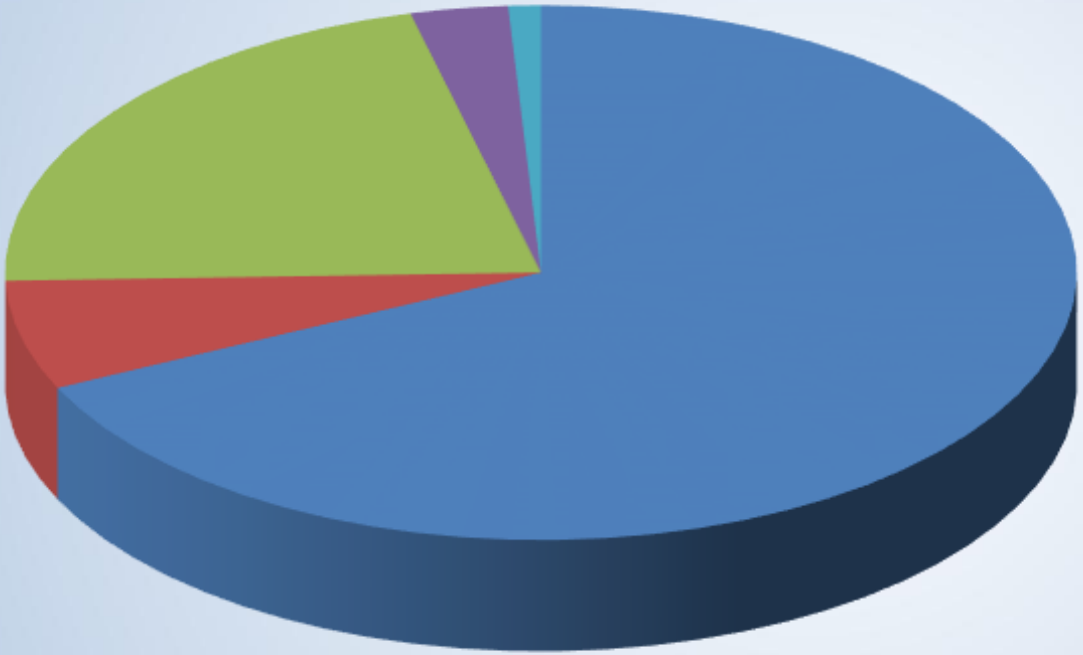
Misiunea militară

Toți membrii Misiunii franceze erau voluntari,. Acționau pe două planuri: a) participarea la elaborarea planurilor operative și aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile specifice domeniului; b) participarea directă, cu arma în mână, la marile bătălii.

- rol de consilier tehnic pe lângă comandamentul român;
- principal intermediar între comandamentul aliat de la Salonic și armata română;
- legătură permanentă cu Misiunea militară franceză din Rusia.

Sub îndrumarea generalului francez, au fost reconstituite marile unități ale armatei române.

1580 membri

- 277 ofițeri infanteriști, artileriști și de Stat Major
- 27 piloți și observatori
- 88 medici
- 12 ofițeri de intendență
- 4 ofițeri de marină

Pro sau contra?

- Francezii – Paul Painleve și generalul Petin - vorbesc despre ei numai de bine.
- Francezii folosesc pentru români cuvinte elogiative și pline de solidaritate.
- Românii sunt față de francezi:

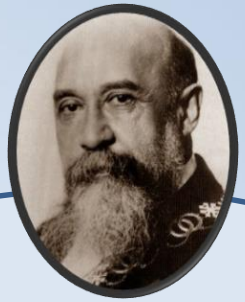
a)recunoscători – generalii Constantin Popescu și Eremia Grigorescu; Alexandru Marghiloman;

b)răutăcioși și orgolioși – Alexandru Averescu și Ion Antonescu.

”Era un om vesel, rotund la trup și plin de optimism, înviorător. Îmi plăcu din prima zi, dar văzui îndată că va avea mult de învățat până să cunoască pe români și adevărata stare de lucruri de la noi”.

Marie

”Ostașul din alte timpuri, făcându-și serviciul acolo unde era ordinul, fără tristețe și disgrație, fără trufie și în biruință....își iubea soldații și era prietenul sigur al celor ce iubeau steagul lui. Un francez, un bun francez din timpurile fără teorii”.

Nicolai Iorga

”Șeful Misiunii militare franceze a luat pe acele vremuri, repede, înfățișarea unui adevărat simbol, simbolul fraternității franceze-române”.

I.G. Duca

Eroii francezi

Francezul Berthelot

Erou uitat

Românul Berthelot

- Decoratii
- Cetățean de onoare
- Membru de onoare al Academiei Române
- Străzi
- Școala
- Onoare
- Satul de la poalele Carpaților
- Porecle

Eroii francezi necunoscuți

Căpitanul Henri Vernay – i-a consiliat și sprijinit în luptă pe infanteriștii buzoieni din Regimentul 8 în iarna și primăvara anului 1917. În bătălia de la Mărășești, în ziua de 1 august, maiorul român Alexandru Culici îi cere să se salveze; însă, francezul "însoțit numai de ordonanța mea și a lui, sare în apă(un braț secundar al Siretului n.a.) până la brâu și trece iute într-un ostrov, cu intenția ca de acolo să treacă brațul principal al râului". Maiorul l-a urmat cu vreo 20-30 de trăgători, alături de care au luptat corp la corp cu nemții. Din încleștarea aceasta pe care maiorul o descrie drept "beție a sângelui....vitejie sau deznădejde" nu reușesc să scape decât câțiva: "Căpitanul Vernay, deși știa să înoate, a fost lovit de un glonte sau de o schijă și s-a înecat în Siriu". (gen.col. Constantin Popescu, *Memorii*, Societatea Scriitorilor Militari, 2004, p.118).

Aviatorii din escadrila Nieuport 3: comandantul Mercier – menționat în Jurnal, p. 16, cu ocazia vizitei pe care regele i-o face la Spitalul Brâncoveanu pentru a-i acorda "Steaua României"; locotenenții Kergolayet, de Maille, sublocotenentul Pierre Cordonnier și adjutanții J. Texier și V. Chandon. Ei au fost distinși cu Ordinul "Mihai Viteazul" și au fost înscriși pe plăcile monumentului "Eroilor aerului" din București. (Escadrila Nieuport 3, Jurnal de front 1916-1917, București, Editura Militară, 1986, p.111).

20 Iulie 1935
Drapelele unităților din aeronautică cu gărzile lor. In timpul discursurilor la inaugurarea monumentului.

Bibliografie:

• Fotografiile din slide-urile 2, 9, 10 provin din arhiva personală, realizate pentru filele de jurnal ale generalului Berthelot, aflate în custodia Muzeului Județean Buzău. Fotografiile au fost realizate cu acordul conducerii instituției menționate în data de 17 februarie 2016.

• Imaginile din slide-urile 7, 17, 18, 20 sunt preluate de pe https://ro.wikipedia.org/wiki/Participarea_Rom%C3%A2niei_la_Primul_R%C4%83zboi_Mondial, accesat la data de 10 .07.2016 și

•https://www.google.ro/search?q=regina+maria&rlz , accesat la data de 11.07.2016.